

Fråga om socialnämndens skyldighet att kommunicera ett yttrande enligt lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL)

Enligt 11 § LUL skall, när någon är misstänkt för att ha begått brott innan han har fyllt 18 år, yttrande från socialnämnden inhämtas av åklagaren innan han fattar beslut i åtalsfrågan. Yttrande skall inhämtas om den unge har erkänt gärningen eller om det annars finns skälig misstanke att han har begått brottet. Åklagaren behöver emellertid inte inhämta yttrande om brottet är ringa, om det är uppenbart att det finns förutsättningar för åtalsunderlåtelse eller om det annars är obehövt.

Ett yttrande enligt denna bestämmelse skall innehålla en redogörelse för vilka åtgärder som nämnden tidigare har vidtagit i fråga om den unge samt en plan för de åtgärder som nämnden avser att vidta, varvid arten, omfattningen och varaktigheterna av åtgärderna skall framgå. Yttrandet skall, om åklagaren begär det eller om nämnden finner det nödvändigt, även innehålla en redogörelse för den unges personliga utveckling och hans levnadsomständigheter i övrigt.

I anledning av att AA, född 1988, var misstänkt för misshandel begärde 2:a åklagarkammaren i Göteborg den 26 juni 2003 att stadsdelsnämnden Kortedala i Göteborgs kommun skulle avge yttrande enligt 11 § LUL beträffande AA.

I en anmälan till JO framförde AA klagomål mot stadsdelsnämnden angående handläggningen av ärendet rörande det aktuella yttrandet. Han anförde bl.a. följande.

När han och hans föräldrar fick del av socialtjänstens utredning – vilket var först efter att huvudförhandling hade hållits i hovrätten – blev de chockade. Trots att den handläggande socialsekreteraren hade försäkrat att bara vissa delar av utredningen skulle bli offentliga fanns hela utredningen tillgänglig för allmänheten. Vem som helst kan få tillgång till en sekretessbelagd utredning som finns tillgänglig i domstolens akt och som är en offentlig handling. Han fick inte heller någon chans att bemöta socialsekreterarens slutsatser och värderingar trots att dessa skulle utgöra underlag för domstolarna. Utredningen innehöll faktiska felaktigheter och en bedömning rörande ifrågavarande gärning som kan ha skadat hans sak under

förundersökningen och den fortsatta rättsliga processen. Utredningens första blad innehöll dessutom person- och adressuppgifter beträffande hans föräldrar.

Inledningsvis inhämtades upplysningar per telefon från 1:e socialsekreteraren BB, stadsdelsförvaltningen Kortedala. JO tog också del av yttrandet rörande AA.

Därefter anmodades stadsdelsnämnden att inkomma med yttrande såvitt avsåg frågan om kommunicering av yttrandet. Nämnden skulle därvid generellt redogöra för sina rutiner vad gällde kommunicering av aktuell typ av yttrande. I sitt remissvar anförde stadsdelsnämnden (sociala utskottet) följande.

Kommunicering av aktuell typ av yttrande

Göteborgs stad Kortedala Individ & Familj har följande kommunicering vad gäller yttrande enligt § 11 lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare.

Enligt våra tidigare rutiner har socialtjänsten enbart kommunicerat vårdplanen med den det berör och dennes ev. vårdnadshavare. Kommunikationen och samtycke rörande vårdplanen har skett med föräldrar 030710.

Vi har nu ändrat våra rutiner med kommunicering vad gäller yttrande i enlighet med SOL 11 kap. § 8, tredje stycket. Dvs. att vi fortsättningsvis kommer att kommunicera yttrandet i sin helhet med den enskilde och vårdnadshavare.

Kommentarer

Vi vill också kommentera AA:s frågor. När det gäller sekretess är det domstolen i detta fall tingsrätten som får besluta om sekretess i ärendet.

Yttrandet som socialtjänsten skriver till tingsrätten grundar sig på samtal med den enskilde och vårdnadshavare. Yttrande ska dessutom innehålla en redogörelse för den unges personliga utveckling och levnadsomständigheter i övrigt, enligt § 11 LUL, om nämnden finner det nödvändigt eller om åklagaren begär det. Nämnden fann det nödvändigt i detta fall.

I brevet hänvisas också till brott mot sekretesslagen 7 kap § 11, den paragrafen handlar om personalsociala frågor och inte socialtjänstens verksamhet. Det föreligger inte sekretess mellan myndigheter när domstolen begär yttrande enligt LUL.

Det är också enligt rutin som vårdnadshavarnas namnuppgifter finns på yttrandet när det handlar om icke myndiga personer.

AA bereddes tillfälle att yttra sig över remissvaret men hördes inte av.

I ett beslut den 12 april 2005 anförde *JO André* följande.

Kommunicering av uppgifter som ligger till grund för yttranden enligt 11 § LUL

Som framgår av det ovan anförda följer av 11 § LUL att, med vissa undantag, yttrande i fråga om den som misstänks för att ha begått brott innan han har fyllt 18 år skall – om den unge har erkänt gärningen eller om det annars finns skälig misstanke att han har begått brottet – inhämtas från socialnämnden av åklagaren innan han fattar beslut i åtalsfrågan.

Enligt 12 § LUL skall åklagaren i sin begäran om yttrande ange inom vilken tid yttrandet skall lämnas och, om det är lämpligt, ge socialnämnden anvisningar för hur yttrandet kan begränsas. Om nämnden inte kan lämna sitt yttrande inom den föreskrivna tiden, får åklagaren medge att yttrandet lämnas senare. När åtalsunderlåtelse meddelas kan yttrandet, om det är nödvändigt för att hålla den tidsfrist som åklagaren har bestämt, lämnas muntligen vid delgivning av beslutet (jfr 18 § LUL).

I 17 § förvaltningslagen (1986:223) stadgas att ett ärende som avser myndighetsutövning mot en enskild inte, utom i vissa undantagsfall, får avgöras utan att den som är sökande, klagande eller annan part har underrättats om en uppgift som har tillförts ärendet genom någon annan än honom själv och han har fått tillfälle att yttra sig över den. Av 11 kap. 8 § socialtjänstlagen (2001:453) framgår att denna regel skall tillämpas i ärenden hos socialnämnd som avser myndighetsutövning mot någon enskild. I tredje stycket samma bestämmelse stadgas att regeln skall gälla också när det är fråga om en ansökan eller ett yttrande till en annan myndighet i ett mål eller ärende som rör myndighetsutövning mot enskild hos denna.

Socialnämnden är skyldig att på begäran av åklagare avge yttrande enligt 11 § LUL. Yttrandet utgör underlag för den myndighetsutövning som åklagaren utövar mot den enskilde i åtalsfrågan. Detta innebär att när uppgifter har tillförts ärendet genom någon annan än den unge skall nämnden som huvudregel kommunicera dessa innan yttrandet lämnas till åklagaren. Kommunikationsskyldigheten gäller i förhållande till part. I dessa ärenden hos nämnden torde endast den unge vara att anse som part. Utifrån de aktuella bestämmelserna är det således obligatoriskt att kommunicera uppgifterna med den unge. Det får dock anses ligga i sakens natur att kommunikation bör ske även med vårdnadshavarna.

När det gäller ärendet rörande AA synes förvaltningen endast ha inhämtat uppgifter från AA själv och hans mor. Uppgiftslämnandet har, såvitt framkommit, skett vid ett möte där båda har varit närvarande. Det kan under dessa förhållanden inte anses ha förelegat någon skyldighet att kommunicera de uppgifter som modern lämnade innan yttrandet skickades till åklagare. Med hänsyn till den betydelse yttrandet kan komma att få såväl hos åklagare som vid eventuell domstolsprövning talar likväl starka skäl för att kommunikation bör ske också i fall som det förevarande.

Det har framkommit att nämnden inte har hanterat kommunikationsfrågan i enlighet med vad jag har uttalat. Mot bakgrund av vad nämnden har anfört om att rutinerna för kommunikation har ändrats anser jag mig emellertid kunna lämna saken med gjorda uttalanden.

Avslutningsvis i denna del bör, för fullständighetens skull, noteras att det på grund av tidsbrist inte alltid är möjligt att kommunicera de uppgifter som ligger till grund för yttrandet innan detta skickas till åklagaren (jfr 17 § första stycket 4

förvaltningslagen). I sådana fall bör emellertid yttrandet skickas till den unge och dennes vårdnadshavare samtidigt som det lämnas till åklagaren.

Övrigt

Vad som i övrigt har framkommit föranleder inte någon åtgärd eller något uttalande från min sida.